

SMAKRIK PADDLING I SANKT ANNA

I Sankt Anna får paddlarna ha ytterskärgården i stort sett för sig själva - även under juli månad. För oss som vill njuta ännu mer i öricket, väntar en smaklig tur med Anders Lindroos som kock och guide.

AV **CENNETH SPARBY**

Vyerna är vida i Sankt Annas ytterskärgård. Och frånvaron av större motorbåtar gör att guiden Cecilia Waxegård njuter än mer.

Vi får med oss både lax och räkor i rökt form, samt några smakbitar av den alldeles nyrökta ålen.

Helgpaddlingen med Anders Lindros som guide bjuder på långa lunchpauser med tillfälle till skön vila.

Susanne Ljunhage från Luleå fastnade för "gourmetvinkeln"

Dags att fylla våra tortillas med kallrökt lax och färsk grönsaker.

Kallsöfiskaren Anders Johansson är trogen matleverantör när Anders Lindros är ute på tur.

Mons camping är en perfekt inkörsport till Sankt Annas skärgård i Östergötland. Mer än ett dussin smäckra kajaker vilar på den lilla sandstranden, i väntan på att fyllas med mat, tält, sovsäckar och kläder.

Nu stundar en tre dagar lång gourmetpaddling. En sällsam tur för oss som behärskar grunderna i konsten att paddla kajak, och som samtidigt vill njuta av lokala delikatesser i stället för frystorkat.

Vi är ett brokigt gäng som samlats, alltifrån några som aldrig paddlat på havet innan till mer vana utövare som vill slippa tänka på matfix och ruttplanering. Föräldrar med vuxna barn, syskon på vift, soloresenärer och kompispar på äventyr – alla i glatt samspråk kring packningsbestyren.

FLEXIBEL GUIDE

Anders Lindros är vår guide under helgen. Han arrangerar grundkurser och flerdagsturerna i Sankt Anna, som i norr gränsar till Arkösund och i söder till Gryts skärgård. Tillsammans med kollegan Cecilia Waxegård har han haft Sankt Anna som bas i mer än tio års tid. Vintertid är han instruktör i längdskidåkning i jämtländska Storhogna. En perfekt kombination, enligt Anders.

– I går var det nästan för varmt att paddla,

utbrister han med ett leende. Det var närmare 30 grader på eftermiddagen och lätt bris.

I dag ligger temperaturen på mer behagliga 20, och en betydligt mer krävande vind sveper in från nordost.

Skärgården här känns oändlig. Trots att jag är ute i stort sett dagligen under sommarmånaderna har jag ändå bara upplevt en bråkdel av vad Sankt Anna har att erbjuda, hävdar Anders vid fikastax innan avfärd.

NYA UTMANINGAR

Sankt Anna är vida känd för sina många naturreservat och tusentals öar, kobbar och skär. Mångfalden öppnar för ett oändligt antal kajakrutter, som helt går att anpassa efter väder och vind.

– Varje paddeltur jag gör bjuder på ständigt nya utmaningar, med smala sund, grynnor och mängder av öar att utforska. Och jag kan alltid hitta en egen ö att övernatta på, även under juli månad, säger Cecilia, där vi stunden senare glider ut från badplatsen i våra smäckra farkoster.

Ytterskärgården är ju så pass grund att endast kajaker och små båtar obehindrat kan ta sig fram – en dröm för oss paddlare.

DELIKATESSINKÖP

Det tar en timme fram till den södra änden på Kallsö, där fiskaren Anders Johansson har sitt rökeri. Nu är det dags att hämta ingredienser till dagens lunch och middag. Anders sitter på bryg-

gan och lagar nät, samtidigt som det är full fart på röken, där stora, feta laxsidor ligger på galler.

– Jag har hållit på med fisket i 43 år, och det var min farfars far som började här på Kallsö en gång i tiden. Då var det ålafiske som gällde.

Anders är en av de få kvarvarande fiskare som fortfarande får fiska ål – en syssla omgärdad av skarpa restriktioner.

Vi får med oss både lax och räkor i rökt form, samt några smakbitar av den alldeles nyrökta ålen.

ÄNTLIGEN SKÄRGÅRD

Tvårs över sundet ligger Bastö, där vi sedan tar lunchpaus. Anders och Cecilia kockar och vi andra får tid att bara vara en stund.

Maria och Jan Ström från Järna har lockat med sina tonårsgrabbar Emanuel och Vilmer för att testa skärgårdspaddling för första gången.

– Vi gick en grundkurs genom Friluftsförbundet för ett par år sedan, berättar Maria, där hon halvliggert på den solvarma släta klipphäl-

len. – Först var tanken att vi skulle ge oss iväg på egen hand, men så fann vi det här arrangemanget på nätet och bokade för två veckor sedan. Härligt att slippa tänka på köket.

Det är lätt att bli kvar länge, med både fisk och skaldjur på tallriken, men efter en kort siesta manar Anders på.

Färden går förbi fågelskyddsområden och ett →

Paddlingen går tidvis genom en högst levande kultur- och jordbruksbygd, med betande får, kor och hästar.

koppel av små öar med namn som Tryssholmen, Gråholm och Ören. Emanuel och Vilmer hakar på Anders, nyfikna och sugna på ett högre tempo. Cecilia glider med resten av oss, som vill ta det lite lugnare.

BAD OCH GOURMÉMAT

De nybakade kanelbullarna och kokkaffet på Styrso några kilometer senare ger kraft att fortsätta mot aftonens logi strax söder om Aspöja.

En flock får betar rofylt på den långsmala och frodiga ön. Våra gröna kupoltält smälter väl in i landskapet.

Medan Anders och Cecilia smörsteker abborrfileer badar andra i det 20-gradiga havet. Vi kollar sjökorten, delar paddelupplevelser och mumsar samtidigt på förrätten – tunnbrödsrulle med pepparrotscrème och kallrökt lax.

– Maten är kanonviktig under paddelturerna, betonar Anders och låter mig provsmaka på en nystekt filé, som verkligen smälter i munnen.

Det känns fantastiskt att kunna köpa både färsk och rökt fisk samt grönsaker ute på öarna. Dessutom blir det en extra krydda för deltagarna att hänga med på besöken.

Den här gången passerar vi dock inte Aspöja, men även på den här ön finns ett rökeri och en genuin gårdsbutik med både kött, ägg och grönsaker.

Susanne Ljunghage från Luleå stortrivs i Sankt

Anna, där ”gourmetvinkeln” fick henne att resa hit.

– Hemmaskärgården är ju dessutom betydligt mindre varierad, så den här turen ger verkligen mersmak, säger Susanne.

Middagen får ta sin goda tid och den myggfria kvällen övergår snart till midnatt. En efter en droppar vi av till våra tält, något motvilligt med tanke på fullmånen som glittrar i ett spegelblankt hav.

DYSTER HAVSTÅNG

Nästa morgon använder vi morgonbadare frukosten till att prata om Östersjöns tillstånd, med tanke på havstången som ser riktigt dystert ut, insvept i geggig sörja.

Nu dyker också de första havsörnarna upp. Fyra mäktiga rovfåglar svävar högt ovan oss i spaning på lämpligt byte.

Enligt Anders hör det till ovanligheterna att vi inte fick se några under gårdagen, för i Sankt Anna häckar många par.

Under förmiddagen testar vi lite mild vågsurfing, där ytterskärgården öppnar sig mot det öppna havet. De flesta hakar på, för nyfikenheten och upptäckarglädjen är stor.

STUGAN PÅ MELSKÄR

På Melskär dukar Anders och Cecilia upp lax, grönsaker, salsa och tortillas på ett rustikt trä-

bord utanför en faluröd välkött stuga. Den har anor från 20-talet och har rustats upp i omgångar under åren. Länsstyrelsen är förvaltare och som besökare på ön kan man låna stugan gratis. Det är bara att ringa innan och kolla om den är ledig. Stugan är riktigt bekväm och lockar med öppen spis, trangiakök, en enkel brits och litet bord med två stolar.

– Som gjort för en stormig helg i november, enligt Cecilia, som har planer på att paddla hit ut kommande höst för några dagars vila.

ETT MYLLER AV KOBBAR OCH SKÄR

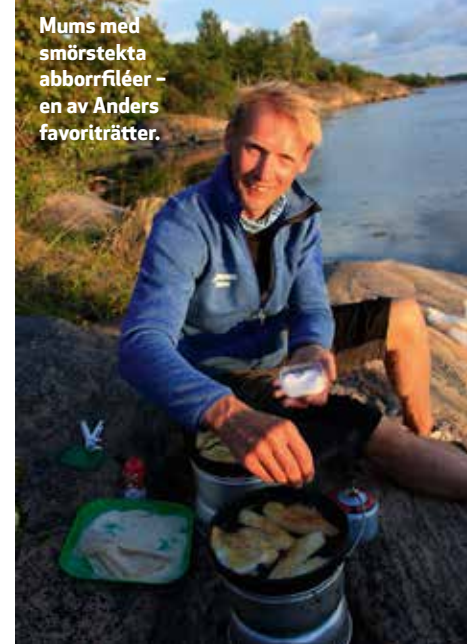
Vägen vidare mot Östra Örholmen och nästa övernattningsleder genom ett myller av kobbar och skär, med flera fågelskyddsområden längre österut. Här får vi verkligen parera för vågorna och samtidigt skåda fler havsörnar.

Anders guidar oss in i en väl skyddad vik och vi finner snabbt goda tältplatser bland de knotiga tallarna ett par hundra meter bort.

Vi hjälper till att grilla både lamm och grönsaker, vilket skapar god gemenskap bland trangiakök och grillar. Någon trollar fram en vinbox och strax så sitter vi där i solnedgången och njuter av både mat och dryck.

HÄRPRODUCERAT

Den sista dagens paddling blir betydligt mer krävande. I rejäl sidvind och med vågor som bryter

Mums med smörstekta abborrfileer – en av Anders favoriträtter.

Vinbärskakan på Missjö ger kraft för fortsatt paddling.

välkomnar vi verkligen lunchen på Missjö. Mats Södling och Angela Jonsson driver en skärgårdskrog vid den egna bryggan, med sjöfågel och fisk som specialitet på menyen.

– Min farfar kom hit redan 1911 och jag fortsätter att förvalta ett kulturarv, säger Mats som är mångsysslare, med fiske, jakt, vandrarhem och restaurang som ingredienser.

Vill du äta lunch eller middag som förbipasserande paddlare är det bara att ringa ett par dagar i förväg så öppnar Mats krogen.

– Det har ju blivit poppis med närproducerat, men på Missjö pratar vi om ”härproducerat”. Angela och jag har ju i princip allt här på ön.

Favoriterna i köket är rökt storskraksbröst på knäckebröd med syrad grädda och pepparrot samt en mustig abborrgryta med kantareller.

– Många paddlar långt för det kaket, säger Mats och skrattar.

I den väderbitna sjöboden bjuds vi på rökt gräsand med äppelpotatissallad. Och den efterföljande vinbärskakan till kaffet gör oss än mer hemmastadda. Nu väntar mer vågor, för vinden har ökat. Men å andra sidan tittar solen fram igen när vi lägger i kajakerna.

– En natt till hade varit perfekt, för det här är ju riktigt kul och utmanande, konstaterar de nöjda tonårskillarna Emanuel och Vilmer, som än en gång håller sig långt framme, tätt bakom Anders ...

FAKTA

Paddla i Sankt Anna

Paddlingen i Sankt Anna passar både nybörjare och mer erfarna, tack vare den stora variationen. Du kan göra en lugn tur inomskärs, genom små laguner och smala passager, även när det blåser mycket. Eller så ger du dig i kast med de kraftfulla dyningarna från det öppna havet i ytterskärgården. För här råder skarpa kontraster. Har du tur kan du även skymta den hotade gräsälen.

Allra längst ut ligger själva naturreservatet, med ett stort antal kobbar och skär. Tänk på att delar av Sankt Annas skärgård består av fågelskyddsområden där man inte får gå i land under vår och sommar (fram till sista juli eller 15 augusti). Kajaker och båtar måste dessutom hålla ett avstånd på hundra meter från skyddsområdena. Läs mer om vilka regler som gäller i fågelskyddsområden och i naturreservat, sanktanna.com.

SÅ HITTAR DU DIT

Du hittar till Mons camping och Kajakparadiset genom att ta väg 210 från Söderköping mot Sankt Anna och Norra Finnö, cirka fyra mil. Sväng vänster cirka 800 meter efter Lagnöbron och kör efter skylten mot camping. Kajakcentret ligger nere vid badstranden.

Det går även buss från Norrköpings resecentrum - via Söderköping - till Lagnö, där du blir hämtad om du ska med på en tur. Buss går även till Tyrislöt camping och till kajakuthyrningen där.

Kajakparadiset har Mons Camping som bas. Kajakguiden Anders Lindroos arrangerar nybör-

jarkurser, dagsturer, flerdagarsvarianter med hjälpension och kajaklek för barn. Även uthyrning. En tredagarsstur kostar 3 400 kronor och inkluderar guide, fullt utrustad singelkajak, mat med lokal prägel och tält. Endagstur i singelkajak med lunch och fika kostar 950 kronor. Vill du enbart hyra kajak kostar det från 350 kronor/dygn, kajakparadiset.se.

Längst ut på Norra Finnö ligger Tyrislöt med Sankt Anna Skärgårds kajakuthyrning som har guidade dags- och tvådagarspaddlingar. Dagstur med frukost, lunch och fika, samt boende i stuga från 1 400 kronor. Helgpaket med stugboende och hyra av kajak för fyra personer kostar cirka 3 000 kronor, stannakajak.se.

BO OCH ÄTA

Vill du stanna och ta det lugnt några dagar kan du alltid hyra en stuga eller tälta. Mons camping har 60 platser och ett antal stugor, ett stenkast från havet. En fyrbäddsstuga kostar från 900 kronor/dygn, monvision.se.

Här finns även skärgårdskrogen Södlings på Missjö, cirka tio kilometers paddling från Mon, som lockar med rum och frukost - en mysig krog i gammal sjöbod med fokus på fisk, vilt och sjöfågel. Paddlingssträckan till Missjö blir betydligt kortare om du i stället startar från Tyrislöt. Boende från drygt 200 kronor/natt, sodlings.se.

Kallsöfiskaren Anders Johansson hyr ut stugor och här kan du även köpa rökt och färsk fisk. Vill du ha ett riktigt äventyr bokar du hans enkla fiskestuga i det yttersta havsbandet, kallsosfiskarn.se.

Anders bästa paddlingstips

- Var nyfiken på paddling. Det viktigaste är att komma ut på vatten så ofta som möjligt. Lek och ha roligt.
- Försök att få till en ergonomisk och energisnål paddlingsteknik. Flytta inte vatten med paddeln, utan flytta dig själv och kajaken med hjälp av paddeln.
- Lär dig läsa karta och sjökort. De ger en helt annan förståelse och känsla för vägval än att stirra på en GPS-display.
- Välj kajak och övrig utrustning som matchar

- dina färdigheter och ambitioner. Du har inga behov av ”värstingprylar” om du saknar teknik och fysik att utnyttja dem fullt ut.
- Våga paddla även när det är blåsigt och regnigt. Solen behöver inte alltid skina från en klarblå himmel för att du ska våga dig ut. Det är bara bra att känna på naturens krafter emellanåt. Dock är det klokt att ha sällskap av mer rutinerade paddlare.
- Gå en kurs, även om du paddlat en hel del tidigare. Det finns alltid något nytt att lära.